

Programmaplan Weerbare Samenleving

Regio Brabant-Zuidoost

2026 – 2030

Inhoud

1.	De weerbaarheidsopgave	3
	Landelijke ontwikkelingen en opdracht.....	3
	Regionale situatie en uitgangspunten	4
	Definitie	4
2.	Regionaal programma.....	5
	Doelstelling	5
	Programmastructuur	5
	Stuurgroep	5
	Programmateam	6
	Programmalijnen en totstandkoming programma	6
3.	Strategisch kader	6
	Programmalijn 1: Continuïteit van de hulpverleningsorganisatie.....	8
	Programmalijn 2: Vitale voorzieningen.....	9
	Programmalijn 3: Regionaal platform en netwerk	10
	Programmalijn 4: Zelf- en samenredzaamheid	11
	Programmalijn 5: Communicatie	11
4.	Afbakening.....	12
	Continuïteit van de eigen organisatie.....	12
	Militaire- en Hybride dreiging	12
5.	Kansen en risico's	13
6.	Communicatie, informatie en middelen	13
	Communicatie en informatie	13
	Middelen	13
7.	Monitoring en evaluatie.....	14
8.	Bijlage: Ontwikkelingen weerbaarheid	14

1. De weerbaarheidsopgave

Geopolitieke spanningen en klimaatproblemen leiden tot complexe en langdurige crises die de overheid niet alleen kan oplossen. Onze samenleving is nu onvoldoende voorbereid om dergelijke crises aan te kunnen. Dit kan leiden tot (onnodige) schade, slachtoffers en ontwrichting van de samenleving. De samenleving moet 'weerbaarder' worden.

In dit programmaplan staat op welke manier Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO), samen met gemeenten en partners in Zuidoost-Brabant, de komende jaren werkt aan een weerbare samenleving. De keuzen in dit programma vloeien voort uit de landelijk vastgestelde opgaven en kaders. Tijdens de bestuursconferentie van oktober 2025 heeft het Algemeen Bestuur van VRBZO aan VRBZO de opdracht gegeven om te komen tot een regionale aanpak op weerbare samenleving in nauwe samenwerking met gemeenten en partners.

Landelijke ontwikkelingen en opdracht

Een overzicht met verschillende landelijke kaders en publicaties staat in bijlage 1. Deze gebeurtenissen illustreren dat er veel bestuurlijke aandacht en urgentie is om met het onderwerp aan de slag te gaan.

Figuur 1 geeft weer op welke manier er vanuit verschillende invalshoeken wordt gewerkt aan de versterking van de weerbaarheid en veerkracht in Nederland.

NAVO (7 basis vereisten)	Rijksoverheid	NIPV (programma MWenV)	Veiligheidsberaad	VNG
<ol style="list-style-type: none"> 1. Continuïteit overheid en kritieke overheidsdiensten 2. Veerkrachtige energievoorziening 3. Effectief omgaan met ongecontroleerde verplaatsing van mensen 4. Veerkrachtige voedsel- en watervoorraden 5. Vermogen om te gaan met massaslachtoffers 6. Veerkrachtige civiele communicatiesystemen 7. Veerkrachtig civiele transportsystemen 	<p><i>Maatschappelijke weerbaarheid</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beschermen vitale en andere belangrijke processen 2. Parate en veerkrachtige samenleving 3. Overeind houden democratie, rechtsstaat en overheid 4. Een weerbare economie <p><i>Militaire paraatheid</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Verdedigen eigen en bondgenootschappelijk grondgebied 2. Waarborgen civiele ondersteuning aan krijgsmacht 	<p><i>Maatschappelijke behoeftes</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Veiligheid 2. Gezondheid 3. Basisbehoeftes 4. Welzijn, nafase en herstel 5. Continuïteit maatschappij 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onderzoek basisniveau aanpak weerbaarheid 2. Vaststellen set van scenario's voor preparatie 3. Welke informatiedeling voor preparatie 4. Wijze van uitwisselen best practices veiligheidsregio's 5. Verkenning brandweerposten als noodsteunpunten 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onderzoek basisniveau aanpak weerbaarheid 2. Onderzoek versterken weerbaarheid op lokaal niveau (gemeenten) 3. Zicht op kwetsbaarheden (burgers en voorzieningen) 4. Verkenning naar in beeld brengen netwerken 5. Uitwisselen kennis en good practices gemeenten 6. Verkenning inzet herkenningpunten als noodsteunpunten 7. Onderzoek mogelijk ontbreken handelingsperspectief

Figuur 1: weerbaarheid en veerkracht in Nederland

Bij het vormgeven van dit programma zijn de volgende kaders gebruikt:

- [Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden](#)
- [Landelijke Agenda Crisisbeheersing](#)
- [Kamerbrief over weerbaarheid tegen militaire- en hybride dreigingen 6 december 2024.](#)
- Bijlage bij kamerbrief 6 december 2024: [Rapport Weerbaarheidsopgave](#)
- Brief NCTV aan burgemeesters, 6 december 2024
- Bestuurlijke opdrachten Veiligheidsberaad en VNG
- [Landelijk programma Maatschappelijke Weerbaarheid en Veerkracht](#) en bijbehorend Plan van aanpak weerbaarheid (1 april 2025)
- [Handreiking Weerbaarheid en Veerkracht op lokaal niveau, VNG](#)

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) biedt een 'Handreiking Weerbaarheid en Veerkracht op lokaal niveau'. 41 gemeentelijke maatregelen om weerbaarheid en veerkracht te versterken, staan geclusterd in 6 pijlers (figuur 2). Een regionale werkgroep heeft deze handreiking geanalyseerd. De opbrengst daarvan is verwerkt in dit regionale programma, waar dat mogelijk en wenselijk was. De keuze voor de 5 programmalijnen is zoveel mogelijk afgestemd op de pijlers van de handreiking om zo overeenkomsten in de regionale en lokale aanpak inzichtelijk te maken.

Maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht

Naar het model van Dückers, NIPV

Figuur 2: 6 pijlers in de Handreiking Weerbaarheid en Veerkracht op Lokaal Niveau

Regionale situatie en uitgangspunten

Sinds 2022 liep het programma weerbare samenleving (2022-2025) met onder andere activiteiten zoals risicocommunicatie, brandveilig leven, opzet van een incident- en crisiscommunicatiekanaal (website Brabant Alert) en het gesprek voeren met verminderd zelfredzamen. Daarnaast dragen ook reguliere taken van VBRZO bij aan het versterken van een weerbare samenleving. In het huidige programma wordt een deel van deze activiteiten voortgezet en/of krijgt opnieuw prioriteit. Daarnaast vindt uitbreiding van de scope plaats in lijn met de landelijke kaders. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Een *whole of society*-benadering: het versterken van maatschappelijke weerbaarheid is een opgave voor de hele maatschappij. Samenwerking is daarom een van de uitgangspunten; met gemeenten, maar ook met andere overheden, bedrijven, (zorg)-organisaties, maatschappelijke organisaties en georganiseerde inwoners.
- Samenwerking VRBZO en gemeenten: VRBZO en de gemeenten hebben de gezamenlijke opdracht om de maatschappelijke weerbaarheid in de regio te versterken.
- Dit regionale programma staat naast de gemeentelijke opgave om de weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau te versterken.
- Een *all hazard*-benadering: stroomuitval als maatgevend scenario, maar ook aandacht voor militaire en hybride dreiging en voorbereiding ongeacht de dreiging: algemene weerbaarheid.
- Flexibiliteit bij ontwikkelingen: maatschappelijke weerbaarheid is een complex onderwerp, waarbij kaders en definities vaak onduidelijk zijn. De uitkomst is van veel factoren afhankelijk en onzeker. Flexibiliteit om het programmaplan en activiteiten aan te passen aan ontwikkelingen is noodzakelijk. Het programmaplan biedt een kader. Gedetailleerde uitwerking inclusief capaciteit en planning, vindt plaats in onderliggende projecten en activiteiten.

Definitie

Dit programma gaat over maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht. Voor de leesbaarheid gebruiken we de verkorte term 'maatschappelijke weerbaarheid'. In dit programma hanteren we de definities uit het landelijke programma Maatschappelijke weerbaarheid:

Maatschappelijke weerbaarheid is het incasseringsvermogen van een maatschappij in crisissituaties.

Maatschappelijke veerkracht gaat over het vermogen van een maatschappij om na een crisis weer adequaat te functioneren.

2. Regionaal programma

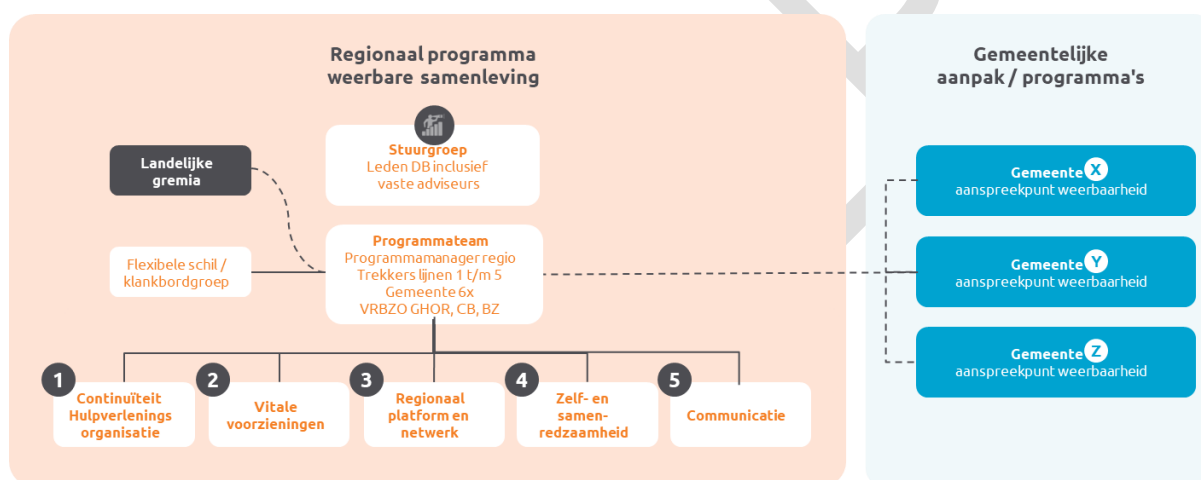
Er is landelijk veel urgentie om de weerbaarheid te versterken. Voor VRBZO en gemeenten is het een belangrijk thema voor de komende jaren; het is 1 van de 4 strategische thema's in het Beleidsplan VRBZO 2026-2030. Het is een groot en dynamisch thema, waarvoor we met veel partijen moeten samenwerken. Daarom kiezen we voor een programmatische aanpak voor de lange termijn.

Doelstelling

De overkoepelende doelstelling van dit programma is: overheid, bedrijven, (zorg)organisaties, maatschappelijke organisaties en inwoners zijn beter voorbereid op rampen en crises om maatschappelijke ontwrichting te beperken.¹

Programmastructuur

Afstemming, coördinatie en monitoring op bestuurlijk en ambtelijk niveau is wenselijk. Daarvoor stellen we een stuurgroep en een programmteam samen.

Figuur 3: schematische weergave programmastructuur

Stuurgroep

Samenstelling²: leden Dagelijks Bestuur VRBZO inclusief de vaste adviseurs. De samenstelling kan op termijn naar behoefte worden aangepast.

Taken: de stuurgroep is verantwoordelijk voor de besturing op hoofdlijnen:

- nemen van besluiten voor de voortgang van het programma;
- geven van inzicht in bestuurlijke behoeften en knelpunten;
- ambassadeursrol op het thema;
- verzorgen van periodieke terugkoppeling aan Algemeen Bestuur en kring van gemeentesecretarissen.

Frequentie overleg: voorstel voor vergaderfrequentie is aansluiten bij vergadercyclus van Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur van VRBZO, daarbuiten digitaal naar behoefte.

¹ Dit is de doelstelling zoals geformuleerd in het beleidsplan van Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost.

² Op de bestuursconferentie van 8 oktober 2025 heeft het Algemeen Bestuur besloten dat het Dagelijks bestuur fungeert als stuurgroep voor het programma. Flexibiliteit bij de samenstelling van de stuurgroep is wenselijk: op termijn is wellicht een wethouder van het sociaal domein of economische zaken passend als lid.

Programmamateam

Samenstelling: ambtenaren³ van de gemeenten Bergeijk, Cranendonck, Gemert-Bakel, Helmond, Valkenswaard, Veldhoven,⁴ programmamanager VRBZO, adviseur Bevolkingszorg VRBZO, adviseur Crisisbeheersing VRBZO, adviseur GHOR VRBZO. Klankbordgroep: Rode Kruis, Waterschap, Adviseur Bedrijf Continuïteit Management (BCM) VRBZO, adviseur Communicatie VRBZO.

Taken: het programmamateam zorgt voor de uitvoering van het programma;

- adviseert de stuurgroep;
- ophalen van ambtelijke behoeften en knelpunten voor de uitvoering;
- ambassadeursrol op het thema;
- informatiespil tussen landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen en initiatieven.

Frequentie overleg: 1 x per 2 maanden, waarbij leden van de klankbordgroep aansluiten, afhankelijk van de agenda.

Programmaliijnen en totstandkoming programma

Dit programma is ontwikkeld met een aanpak die voldoende flexibiliteit biedt om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en voortdurend veranderde kaders. Daarnaast biedt de aanpak een werkwijze waarin actief wordt samengewerkt met partners aan een weerbare samenleving.

Het programma bestaat uit 5 programmaliijnen:

1. continuïteit van de hulpverleningsorganisatie
2. vitale voorzieningen
3. regionaal platform en netwerk
4. zelf- en samenredzaamheid
5. communicatie

De programmaliijnen en het strategisch kader (hoofdstuk 3) zijn afgeleid uit landelijke kaders en sluiten waar mogelijk aan bij de pijlers van de VNG-handreiking.

Dit programma is tot stand gekomen op basis van verschillende bijeenkomsten in 2025 en 2026. Het Algemeen Bestuur van VRBZO, raadsleden en Ambtenaren van de 21 gemeenten (Ambtenaren Rampenbestrijding en gemeentelijke communicatiecollega's) zijn op meerdere momenten meegenomen in de ontwikkelingen en zij gaven hun visie op de doelen en ambities die VRBZO zich zou moeten stellen. Bijvoorbeeld tijdens regionale raadsbijeenkomsten en de bestuursconferentie. Daarnaast hebben werksessies plaatsgevonden met deelnemers van de 21 gemeenten (Ambtenaren Rampenbestrijding), het Rode Kruis en het Waterschap. Aanvullend zijn tientallen gesprekken gevoerd met collega's van gemeenten en VRBZO. Ook de samenwerking en afstemming met andere veiligheidsregio's, zoals Veiligheidsregio Brabant-Noord, Midden- en West-Brabant, Limburg-Noord en Noord- en Oost-Gelderland, heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit programmaplan.

3. Strategisch kader

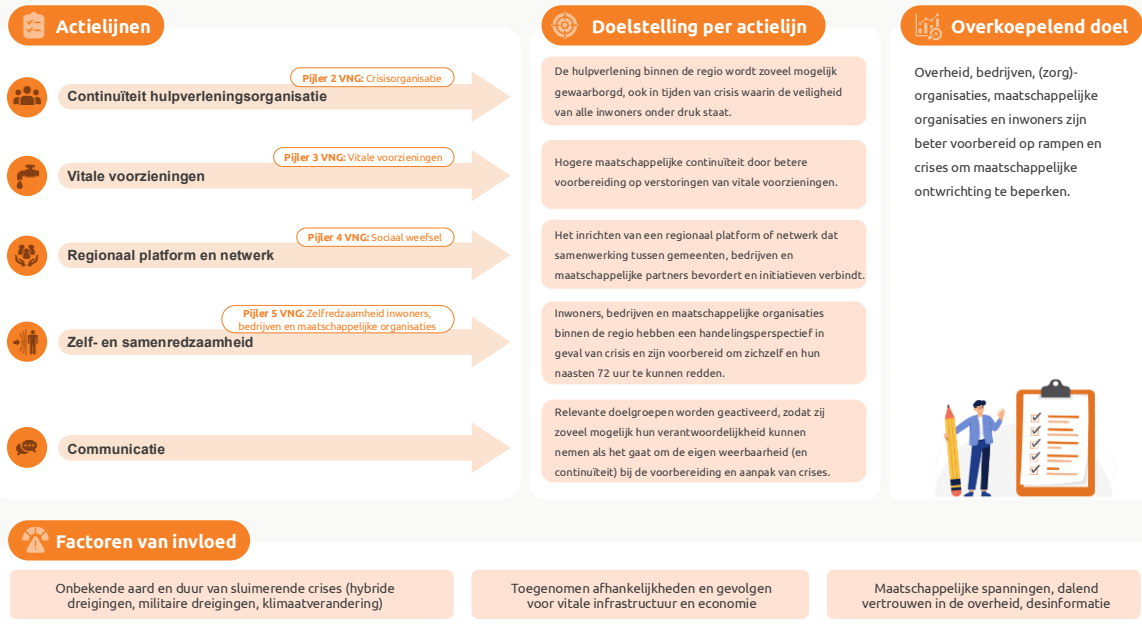
Op basis van de huidige context van Maatschappelijke Weerbaarheid en het doel van het programma is een strategisch kader ontwikkeld. Het strategisch kader bevat een raamwerk voor het proces om van de huidige situatie naar het gewenste doel te komen. Elk van de 5 programmaliijnen heeft een doelstelling, die bijdraagt aan de overkoepelende doelstelling van het programma (figuur 4).

³ Bij aanvang voornamelijk ambtenaren uit het domein veiligheid met een integrale blik. Flexibiliteit in samenstelling van het programmamateam is wenselijk: Op termijn wellicht ambtenaren uit andere domeinen dan het veiligheidsdomein als lid van het programmamateam.

⁴ In deze fase is gekozen voor vertegenwoordiging van twee gemeenten per sector.

VRBZO Strategisch kader thema **Weerbare samenleving**

Demografische ontwikkeling, sociaal maatschappelijke ontwikkelingen, terugtrekende overheid, afhankelijkheid informatievoorziening / ICT, (invloed op) paraatheid

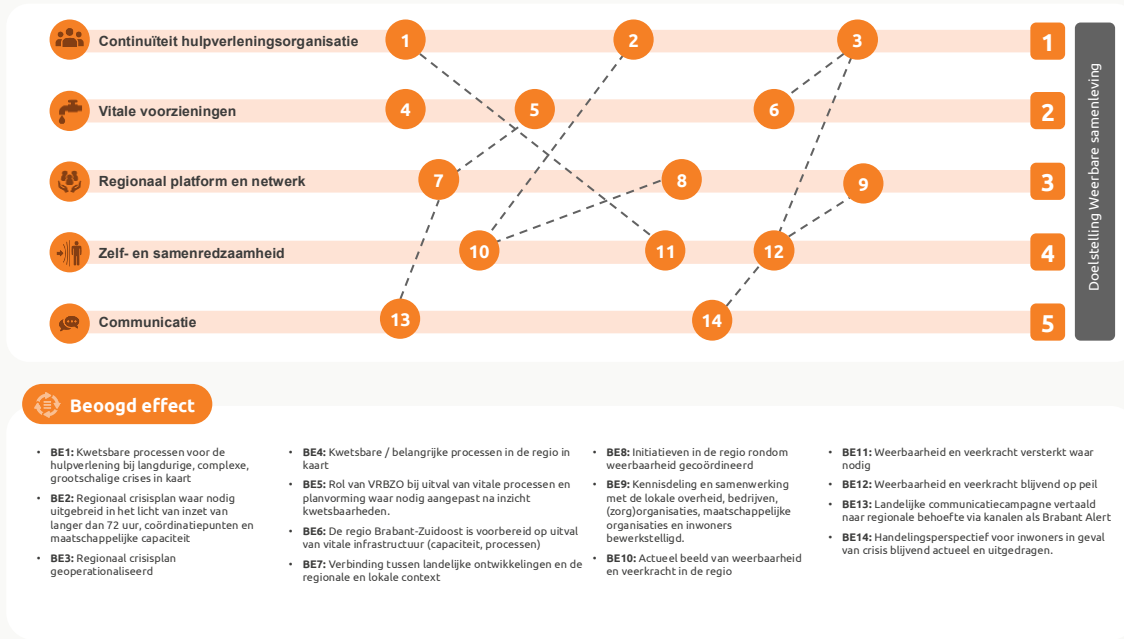

Figuur 4: strategisch kader; samenhang van programmalijnen, doelstellingen en de overkoepelende doelstelling.

Op basis van de gebruikte beleidsstukken zijn vervolgens *Beoogde Effecten* (BE's) toegevoegd aan de programmalijnen. Dit zijn mijlpalen die bereikt moeten worden om verdere voortgang op de programmalijnen te kunnen behalen (figuur 5).

VRBZO Strategisch kader thema **Weerbare samenleving**

Demografische ontwikkeling, sociaal maatschappelijke ontwikkelingen, terugtrekende overheid, afhankelijkheid informatievoorziening / ICT, (invloed op) paraatheid

Figuur 5: Strategisch kader: invulling van programmalijnen met Beoogde Effecten

In de volgende paragrafen wordt elke programmalijn toegelicht, met daarbij de doelstellingen en de beoogde effecten. Voor elke programmalijn wordt daarbij een aantal kernactiviteiten genoemd die passen bij de te behalen mijlpalen. Gedetailleerde uitwerking inclusief capaciteit en planning, vindt plaats in onderliggende projecten en activiteiten.

Programmalijn 1: Continuïteit van de hulpverleningsorganisatie

De eerste programmalijn richt zich op de continuïteit van VRBZO als hulpverleningsorganisatie. De doelstelling van deze lijn is als volgt geformuleerd:

De hulpverlening binnen de regio wordt zoveel mogelijk gewaarborgd, ook in tijden van crisis waarin de veiligheid van alle inwoners onder druk staat.

In deze programmalijn staat het versterken van de paraatheid en continuïteit van de hulpverleningsorganisatie centraal. Zowel in de Landelijke agenda crisisbeheersing als in de 'Weerbaarheidsopgave' wordt het versterken van deze 'paraatheid' benoemd. Deze programmalijn gaat ook over het in kaart brengen en benutten van de *maatschappelijke capaciteit*, in lijn met de doelstelling van het landelijke programma Maatschappelijke Weerbaarheid en Veerkracht.

Beoogde effecten

Om de doelstelling te behalen zijn de volgende Beoogde Effecten geïdentificeerd:

- BE1: kwetsbare processen in de hulpverlening bij langdurige-, complexe- en grootschalige crises in kaart;
- BE2: het Regionaal Crisisplan waar nodig uitgebreid in het licht van langdurige-, complexe- en grootschalige crises, coördinatiepunten en maatschappelijke capaciteit;
- BE3: het Regionaal Crisisplan geoperationaliseerd, waaronder coördinatiepunten en hoe die aansluiten op de noodsteunpunten.

In hoeverre zijn we in staat om de hulpverlening vol te houden, ook bij langdurige-, complexe- en grootschalige crises? Waar zitten kwetsbaarheden? Dit inzicht is een eerste stap om vervolgens te bepalen welke uitbreiding van het Regionaal Crisisplan nodig is in het licht van toegenomen dreiging. En hoe benutten we de capaciteit van de samenleving, zoals georganiseerde burgerhulpverlening, bij de continuïteit van de hulpverlening? Een andere aanpassing van het crisisplan is in de toekomst nodig voor aansluiting op een landelijk dekkend netwerk van coördinatiepunten en noodsteunpunten. Tot slot moeten plannen ook geoperationaliseerd en geoefend worden.

Kernactiviteiten

Om de beoogde effecten te behalen zijn verschillende activiteiten gedefinieerd. Gedacht kan worden aan de volgende kernactiviteiten:

- kwetsbare / belangrijke processen in de hulpverlening in kaart brengen met aandacht voor onder andere inzetbaarheid van personeel, bereikbaarheid en mentale weerbaarheid;
- capaciteit van de eigen hulpverlening versus capaciteit van ketenpartners, bedrijven en andere organisaties en inwoners in kaart brengen;
- uitvoeren pilot coördinatiepunten en na besluitvorming uitrol netwerk van coördinatiepunten;
- regionaal crisisplan uitbreiden met Leiding & Coördinatie en Communicatie via coördinatiepunten.

Afbakening en samenwerkingspartners

Er is landelijk en in regio's veel urgentie om te werken aan paraatheid en het benutten van de maatschappelijke capaciteit, maar dit is een grote opgave die vraagt om meerdere jaren investering. De bedrijfscontinuïteit van de reguliere werkprocessen van VRBZO en gemeenten valt buiten dit programma. Deze programmalijn raakt desondanks sterk aan de eigen bedrijfscontinuïteit en activiteiten die voortvloeien uit het Landelijke Crisisplan Militaire Dreiging. Een nauwe samenwerking met Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN) is hier essentieel; VRBZO en VRBN hebben een gemeenschappelijke meldkamer en een gezamenlijk Regionaal crisisplan. Voor het in beeld brengen van de maatschappelijke capaciteit is samenwerking met gemeenten een voorwaarde, zij hebben contact met lokale bedrijven en organisaties om mogelijkheden in beeld te krijgen. VRBZO kan daarbij een faciliterende rol vervullen (zie ook programmalijn 3: Regionaal platform en netwerk).

Trekker van de programmalijn

Nog te bepalen.

Programmalijn 2: Vitale voorzieningen

De tweede programmalijn richt zich op vitale voorzieningen. De doelstelling van deze lijn is als volgt geformuleerd:

Hogere maatschappelijke continuïteit door betere voorbereiding op verstoringen van vitale voorzieningen.

Deze programmalijn gaat over de continuïteit van de maatschappij. Hoe beter de primaire levensbehoeften en vitale processen in een samenleving beschermd zijn, hoe weerbaarder een samenleving is. Een reden om deze programmalijn op te nemen in het programma, is dat voor dit onderwerp een regionale aanpak uitdrukkelijk van belang is; vitale partners opereren op regionaal en/of landelijke niveau en dit zijn netwerkpartners van VRBZO.

Om de doelstelling te behalen zijn de volgende Beoogde Effecten geïdentificeerd:

- BE4: Kwetsbare / belangrijke processen in de regio in kaart.
- BE5: Duidelijkheid over de rol van VRBZO bij uitval van vitale processen en planvorming waar nodig aangepast na inzicht kwetsbaarheden (regionale crisisplannen en coördinatiekaarten);
- BE6: Regio Zuidoost-Brabant is voorbereid op uitval van vitale infrastructuur (capaciteit, processen).

Ook bij deze programmalijn gaat het eerst om verkrijgen van inzicht. Niet alleen inzicht per organisatie die zorgdraagt voor continuïteit van vitale voorzieningen, maar ook inzicht in een totaalbeeld. Door vitale partners bij elkaar te brengen en scenario's te doorleven worden impact en onderlinge afhankelijkheden bij de continuïteit van vitale voorzieningen zichtbaar. Juist bij de langdurige, complexe en grootschalige crisis. In deze programmalijn is extra aandacht voor de afbakening van taken. De primaire verantwoordelijkheid voor de continuïteit van vitale voorzieningen, ligt bij de vitale partners zelf. In deze programmalijn wordt ook inzichtelijk gemaakt wat we in onze regio precies verstaan onder vitale voorzieningen en afspraken worden vastgelegd in regionale crisisplannen en

coördinatiekaarten. Om als regio voorbereid te zijn op uitval van vitale infrastructuur moeten plannen vervolgens ook beoefend worden.

Kernactiviteiten

- Doorleefsessies met (vitale) partners organiseren om kwetsbaarheden in kaart te brengen
- Verantwoordelijkheden van partijen met vitale functies in beeld brengen (Waterschap, Energieleveranciers, etc)
- Doorleven, trainen en oefenen van aangepaste planvorming.

Afbakening en samenwerkingspartners

Zoals eerder benoemd ligt de primaire verantwoordelijkheid voor de continuïteit van vitale voorzieningen bij de vitale partners zelf. In deze programmalijn staat samenwerking met vitale partners (nog meer dan in andere lijnen) centraal. Hieronder vallen uitdrukkelijk ook de zorgpartners met aandacht voor de continuïteit van bijvoorbeeld medicatievoorziening en zorg-ICT. Vitale partners opereren buiten gemeentelijke grenzen en daarmee is een regionale aanpak wenselijk. Aangezien VRBZO en VRBN veelal met dezelfde vitale partners werken, is ook de samenwerking tussen de beide veiligheidsregio's een logisch uitgangspunt, bijvoorbeeld door het organiseren van gezamenlijke doorleefsessies. In de VNG-handreiking staan onder de pijler 'vitale voorzieningen' een paar maatregelen genoemd die bijdragen aan continuïteit van het dagelijks leven van inwoners, zoals afval inzamelen en het borgen van de voedselvoorziening. VRBZO kan indien gewenst faciliteren of agenderen van de weerbaarheidsopgave voor dit soort processen.

Trekker van de programma lijn

Nog te bepalen.

Programmalijn 3: Regionaal platform en netwerk

De derde programmalijn richt zich op het inrichten en onderhouden van een regionaal platform en netwerk. De doelstelling van deze lijn is als volgt geformuleerd:

Het inrichten van een regionaal platform of netwerk dat samenwerking tussen VRBZO, gemeenten en regionale partners bevordert en initiatieven verbindt.

Het toenemende aantal (en duur en complexiteit) van dreigingen resulteert in het standpunt dat de overheid niet meer in staat zal zijn om problemen zelf op te lossen. Het versterken van de weerbaarheid vraagt met andere woorden om een *whole-of-society* benadering. Het thema weerbare samenleving is sterk in ontwikkeling en er wordt op zowel landelijk, regionaal en lokaal niveau gewerkt aan het versterken van de weerbaarheid door veel verschillende overheden, bedrijven en organisaties. VRBZO (en bestuur) ziet voor zichzelf een rol om een platform te bieden dat partijen faciliteert bij de weerbaarheidsopgave; door kennisdeling en door het verbinden van partijen.

Binnen deze programmalijn zijn de volgende Beoogde Effecten geïdentificeerd:

- BE7: Verbinding tussen landelijke ontwikkelingen en de regionale en lokale context
- BE8: Initiatieven in de regio rondom weerbaarheid gecoördineerd
- BE9: Kennisdeling en samenwerking tussen VRBZO, gemeenten en regionale partners bewerkstelligd.

Kernactiviteiten

- VRBZO en gemeenten sluiten aan bij landelijke gremia in hun netwerk;
- Landelijke inzichten vertalen naar regionale en lokale context; (en terug; verbinding)
- Organiseren van kennissessies en/of netwerkbijeenkomsten om kennis te delen en netwerk te bouwen met VRBZO, gemeenten en (regionale) partners.

Afbakening en samenwerkingspartners

Activiteiten in deze programmalijn zijn faciliterend voor andere programmalijnen. Er ligt een relatie met activiteiten onder de noemer 'netwerkmanagement'. VRBZO zet de eerste stappen om netwerkmanagement te organiseren en dit onderwerp is ook landelijk en in zuid-6 verband georganiseerd. Er wordt aansluiting gezocht bij landelijke platforms zoals weerbaarNL.nl en VNG voor gemeenten. In lijn met het platform weerbaarNL, richt deze

programmalijs zich op het faciliteren van professionals die werken aan de weerbaarheidsopgave, maar dan met een regionale focus. Georganiseerde inwoners zijn daarbij één van de doelgroepen. Niet de individuele inwoners.

Trekker van de programmalijn

Nog te bepalen.

Programmalijn 4: Zelf- en samenredzaamheid

De vierde programmalijn richt zich op zelf- en samenredzaamheid. De doelstelling van deze lijn is als volgt geformuleerd:

Inwoners, bedrijven (zorg)organisaties en maatschappelijke organisaties binnen de regio hebben een handelingsperspectief in geval van crisis en zijn voorbereid om zichzelf en hun naasten 72 uur te kunnen redden.

Hoe beter inwoners, bedrijven, (zorg)organisaties en maatschappelijke organisaties zichzelf en hun naasten kunnen redden, hoe weerbaarder een samenleving is. Het is landelijk een actueel thema om de samenredzaamheid en het sociale weefsel te versterken. In de doelstelling is gekozen voor een periode van 72 uur, dit sluit aan bij het landelijke handelingsperspectief van Denk Vooruit en ook in veel andere landen wordt 72 uur aangehouden. Een noodsituatie kan natuurlijk langer duren dan 72 uur. Maar in die tijd kan de overheid hulp beter organiseren en actuele informatie en handelingsperspectieven verspreiden.

Om de doelstelling van deze lijn te behalen zijn de volgende Beoogde Effecten geïdentificeerd:

- BE 10: er is een actueel beeld van weerbaarheid en veerkracht in de regio;
- BE 12: de weerbaarheid en veerkracht is versterkt waar nodig met een koppeling met het sociaal domein;
- BE 13: de weerbaarheid en veerkracht zijn blijvend op peil.

Kernactiviteiten

- Structureel overleg tussen gemeente en wijk- en dorpsraden over hun rol bij versterken van weerbaarheid en veerkracht.
- Uitvoeren van pilots noodsteunpunten;
- Gemeenten faciliteren burgerinitiatieven;
- De Rijksoverheid wil inzetten op buurtcrisisteams. Dit vraagt om regionale en lokale vertaling.

Afbakening en samenwerkingspartners

Dit is met name een enorme opgave voor gemeenten, waarbij onderzocht wordt wat de meerwaarde van de veiligheidsregio is. Bij deze programmalijn is kennis en inzet van gemeenten over lokale bedrijven, organisaties en structuren essentieel. Het uitgangspunt in deze programmalijn is dat contact met lokale partijen en inwoners via gemeenten loopt. Zij benutten hiervoor veelal bestaande structuren en contactpersonen.

Trekker van de programmalijn

Nog te bepalen.

Programmalijn 5: Communicatie

De vijfde programmalijn richt zich op risico- en crisiscommunicatie. De doelstelling van deze lijn is als volgt geformuleerd:

Relevante doelgroepen worden geactiveerd, zodat zij zoveel mogelijk verantwoordelijkheid kunnen nemen als het gaat om de eigen weerbaarheid (en continuïteit) bij de voorbereiding op en aanpak van crises.

Als het lukt om met risicocommunicatie mensen in actie te laten komen (Een noodpakket samenstellen, een noodplan maken en elkaar helpen), beperkt dat de mate van maatschappelijke ontwrichting in noodsituaties. Dat geldt ook voor crisiscommunicatie: Hoe beter mensen weten wat wel en niet te doen tijdens een crisis, hoe minder druk er komt te liggen bij hulpdiensten en hoe minder ontwrichting.

Communicatie draagt met andere woorden bij aan de zelf- en samenredzaamheid van de samenleving. In de VNG-handreiking zijn communicatieactiviteiten vervlochten in andere pijlers. In dit programma is gekozen voor een eigenstandig lijn communicatie. Deze keuze is gemaakt omdat VRBZO eigenstandige taken en verantwoordelijkheden heeft voor risico- en crisiscommunicatie.

Risicocommunicatie wordt als één van de manieren gezien om de weerbaarheid van de samenleving te versterken. In de Landelijke Agenda Crisisbeheersing (LAC) worden onder de pijler Weerbare Samenleving verschillende doelen en activiteiten voor risico- en crisiscommunicatie benoemd. Ook in de 'Weerbaarheidsopgave' staat onder pijler 2: Duidelijke en geïntensiveerde overheidscommunicatie. Daarnaast wordt ingezoomd op adequate alerteringssystematiek, waar wij Brabant Alert onder scharen.

Om deze doelstelling te behalen zijn de volgende beoogde effecten gedefinieerd:

- BE 14: Landelijke communicatiecampagne vertaald naar regionale behoefte via kanalen als Brabant Alert;
- BE 15: Handelingsperspectief voor inwoners in geval van crisis blijvend actueel en uitgedragen.

Kernactiviteiten

- Inventariseren doelgroepen en behoeften (met aandacht voor kwetsbare doelgroepen of bijvoorbeeld mantelzorgers);
- gezamenlijk communicatieplan Denk Vooruit campagne (opstellen en uitvoeren), voor de lange termijn;
- toolkit communicatie scenario stroomuitval voor gesprek met verschillende doelgroepen;
- website en app Brabant Alert bekendheid geven onder inwoners;
- noodsteunpunten bekend bij inwoners.

Afbakening en samenwerkingspartners

Bij deze programmalijn is de verbinding tussen risicocommunicatie en crisiscommunicatie belangrijk. Dit is gerelateerd aan het proces van Monitoring en Signalering (M&S) bij VRBZO. In deze programmalijn ligt ook een relatie met de activiteiten en doelgroepen van Brandveilig Leven van VRBZO. Belangrijke samenwerkingspartners bij deze lijn zijn bijvoorbeeld de Nationaal Coördinator Terrorisme Bestrijding en Veiligheid (NCTV) en de twee andere Brabantse Veiligheidsregio's, vanwege de noodzaak tot consistente communicatie en samenwerking rond Brabant Alert. Vergelijkbaar met Regionaal Beleidsplan Risicocommunicatie is samenwerking tussen VRBZO en gemeenten belangrijk, waarbij VRBZO een faciliterende en coördinerende heeft en gemeenten afzender en uitvoerder zijn van communicatie. Om zicht te krijgen op (kwetsbare) doelgroepen en hen te bereiken is expertise en inzet van gemeenten noodzakelijk en zijn ook contacten gelegd met (koepel)organisaties die verschillende doelgroepen in de samenleving vertegenwoordigen.

Trekker van de programmalijn

Nog te bepalen.

4. Afbakening

Continuïteit van de eigen organisatie

Het versterken van de eigen bedrijfscontinuïteit valt niet onder dit programma. Iedere organisatie (VRBZO, gemeenten en ook andere organisaties) hebben een eigen verantwoordelijkheid om deze continuïteit te versterken. Activiteiten in het programma kunnen uiteraard wel bijdragen aan urgentiebesef en stimuleren van acties: Programmalijn 2 vitale voorzieningen en programmalijn 3 regionaal platform en netwerk. Afstemming met het project BCM is noodzakelijk doordat er onderwerpen zijn waar de beide programma's/projecten elkaar raken:

1. de inrichting van coördinatiepunten;
2. de inzetbaarheid (weerbaarheid) van de eigen medewerkers.

Militaire- en Hybride dreiging

Dit programma gaat niet over het organiseren van de nationale civiele verdediging. Dit wordt georganiseerd door Defensie. Ook bij dit onderwerp is regelmatige afstemming tussen beide aanpakken wenselijk. Hiertoe zijn al meerdere initiatieven. Bijvoorbeeld op het vlak van civiel-militaire samenwerking en de effecten van Host-Nation-Support.

5. Kansen en risico's

Een aantal factoren kan de voortgang en ontwikkeling van dit programma positief of negatief beïnvloeden. Bij de uitvoering van het programmaplan wordt bovendien rekening gehouden met factoren van invloed (figuur 4). Dit zijn contextuele ontwikkelingen die buiten de (directe) invloedssfeer van het programma vallen, maar die wel van invloed zijn op de uitvoering. Waar mogelijk wordt rekening gehouden met deze factoren en maken deze deel uit van voortgangsrapportages.

- In huidige context staat het onderwerp weerbare samenleving hoog op de bestuurlijke agenda en is er veel urgentie en bereidheid om te werken aan een weerbare samenleving. Wat betekent het voor de lange termijn als urgentie en bereidheid afneemt?
- Maatschappelijke spanningen, een laag vertrouwen in de overheid en desinformatie hebben een negatief effect op de voortgang van het programma. Het kan versterken van samenredzaamheid hinderen en vormt een uitdaging voor risico- en crisiscommunicatie, maar maakt betrouwbare overheidscommunicatie des te belangrijker.
- De weerbaarheidsopgave wordt gekenmerkt door dynamiek, onduidelijkheid en onzekerheid. Dit vraagt om veelvuldige afstemming tussen verschillende partijen bij ontwikkeling en uitvoering.
- De uitvoering en resultaten zijn afhankelijk van de inzet van veel verschillende partijen, niet alleen in het veiligheidsdomein. Het behalen van doelstelling is daarmee afhankelijk van de mogelijkheden van partners. Risico's zijn:
 - beperkte capaciteit en middelen bij VRBZO, gemeenten en partners. Bovendien ontbreekt het aan een duidelijkheid landelijk financieel kader.
 - beperkt commitment; bestuurlijk en organisatie breed
- Steeds meer organisaties werven functionarissen op het thema weerbaarheid; kwartiermakers, programmamanagers of projectleiders. Doel hiervan is het onderwerp Maatschappelijke weerbaarheid de komende jaren als reguliere opgave in de organisatie te verankeren, ook buiten het veiligheidsdomein. Deze functionarissen fungeren als accounthouder, wat bijdraagt aan de verbinding tussen regionale en lokale aanpak.

6. Communicatie, informatie en middelen

Communicatie en informatie

De besluitvorming en verdere uitwerking van het programma worden actief gedeeld met gemeenten en regionale partners. Voor losse projecten, zoals pilots noodsteunpunten, worden eigenstandige communicatie-aanpakken opgesteld.

Voor communicatie om zelf- en samenredzaamheid te vergroten (risico- en crisiscommunicatie) wordt aangesloten bij landelijke campagnes zoals Denk Vooruit, aangevuld met regionale communicatie via Brabant Alert en gemeentelijke kanalen.

Samenwerking vraagt om het delen van informatie tussen verschillende organisaties. Dit gebeurt waar mogelijk via bestaande overlegstructuren. Om samenwerking ook digitaal te faciliteren is een MS Teams en extranet weerbare samenleving opgezet. De verdere uitwerking valt binnen de programmalijn 3 Regionaal platform en netwerk. Bij activiteiten in alle programmalijnen is aandacht gewenst voor het delen van mogelijk gevoelige of vertrouwelijke informatie.

Middelen

De landelijke financiële context is nog onduidelijk. De inzet van VBRZO aan het programma wordt binnen de huidige capaciteit en begroting uitgevoerd. Wanneer een ontwikkeling een financierings- of capaciteitsvraagstuk oplevert, wordt dit meegenomen als een opgave voor het programmateam. Mocht in de looptijd van programma financiering nodig zijn en/of meer duidelijkheid over landelijke financiering ontstaan, dan is het aan de stuurgroep om daarover te besluiten. Er wordt ook inzet van gemeenten gevraagd. Gemeenten maken op basis van het programma zelf keuzes over inzet van eigen capaciteit en middelen. Afhankelijk van aard en omvang van onderliggende projecten en activiteiten wordt een begroting uitgewerkt. Een voorbeeld is de uitvoering van pilots noodsteunpunten en coördinatiepunten, daarvoor is in 2026 Euro 580.000,- beschikbaar.

7. Monitoring en evaluatie

Het programmteam stelt per programmalijn de ambitie op. Het programmteam stemt deze af met de eigen achterban en legt dit ter besluitvorming voor aan de stuurgroep. Het onderzoeken van een 'gezamenlijk basisniveau' van weerbaarheid maakt onderdeel uit van het landelijke programma Weerbaarheid en Veerkracht. Eind 2025 is dit project landelijk gestart en een landelijke inventarisatie onder Veiligheidsregio's zal de basis vormen voor een wenselijk en haalbaar basisniveau ten aanzien van de aanpak van weerbaarheid. Hierin wordt richting gegeven aan 'wat' de veiligheidsregio's gezamenlijk willen bereiken. Er blijft voldoende ruimte over om per regio uit te werken 'hoe' invulling gegeven wordt aan dit basisniveau.

8. Bijlage: Ontwikkelingen weerbaarheid

Q1 2024: Landelijke agenda Crisisbeheersing

De Minister van J&V stelt, in samenwerking met het Veiligheidsberaad, de Landelijke agenda Crisisbeheersing (LaC) vast. Hierin zijn 3 ambities genoemd:

1. Versterken voorbereiding en paraatheid;
2. Versterken van een weerbare samenleving;
3. Bevorderen van kwaliteit en professionaliteit.

Pijler 2 richt zich op de versterking van een weerbare samenleving. Dit doen we door: het versterken van de reeds aanwezige maatschappelijke veerkracht; het onderhouden van het netwerk van vitale aanbieders; inzicht geven in wat de overheid wel en niet kan bieden tijdens crises, en het in toenemende mate betrekken van de samenleving bij besluitvorming in crisissituaties.

Q2 2024: Landelijk programma Maatschappelijke Weerbaarheid en Veerkracht

Na een verkenning is vervolg gegeven aan ambitie 2 van de Landelijke agenda Crisisbeheersing. In het landelijke Programma Maatschappelijke Weerbaarheid en Veerkracht (NIPV in opdracht van de Vakraad RCB) zijn vijf thematische aandachtspunten) geformuleerd:

- Veiligheid (acute hulpverlening: redden, evacueren en schuilen)
- Basisbehoeften (Bevolkingszorg: dak, bad, bed, brood, breedband)
- Welzijn (Nafase en Herstel: financieel-sociaal-psychisch-medisch-erkenning)
- Gezondheid (opgeschaalde medische en psychosociale zorg)
- Continuïteit van de Samenleving (vitale processen en diensten)

Q4 2024: Kamerbrief weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen (wat-brief)

In de loop van 2024 is de geopolitieke dreiging toegenomen, mede als gevolg van de aanhoudende oorlog in Oekraïne. Op 6 december 2024 stuurde de Minister van JenV een Kamerbrief over de toenemende dreiging van militaire en hybride aanvallen, zoals cyberoperaties, spionage en sabotage. In deze brief wordt toegelicht wat een weerbare samenleving inhoudt en welke opgaven nodig zijn om deze weerbaarheid te versterken, via twee sporen: een weerbare maatschappij en militaire paraatheid.

De weerbaarheidsopgave wordt uiteengezet aan de hand van vier pijlers:

1. Het beschermen van vitale en andere essentiële processen in de samenleving;
2. Een parate en veerkrachtige samenleving;
3. Het waarborgen van de Nederlandse democratie, rechtsstaat en het functioneren van de overheid;
4. Een weerbare en robuuste economie.

De bestuurders en veiligheidsregio's richten zich met name op de uitvoering van pijler 2: waarbij in de Weerbaarheidsopgave een uitwerkingsrichting is meegegeven.

Q4 2024: Brief NCTV aan burgemeesters

Op 6 december 2024 heeft NCTV een brief aan alle burgemeesters gestuurd waarin wordt opgeroepen een rol te vervullen in het weerbaarder maken van Nederland. Iedereen is nodig bij de weerbaarheidsopgave: regionale en lokale overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisatie en burgers. Hierbij wordt verwezen naar de gesprekstoel van de NCTV en landelijke communicatie-aanpak.

Q4 2024: Opdracht aan veiligheidsregio's

Op 13 december 2024 is in een overleg van het Veiligheidsberaad de RCDV gevraagd een aantal thema's op te pakken in relatie tot Weerbare Samenleving. Daarbij is onder meer verwezen naar het vaststellen van een haalbaar basisniveau van 'weerbaarheid' voor veiligheidsregio's, het uitwisselen van best practices tussen regio's en het doen van onderzoek naar noodsteunpunten.

Q1 2025: Opgave VNG Weerbare Samenleving

Op 6 februari heeft VNG de opdracht gekregen om, ten behoeve van de gemeenten, overzicht, structuur en perspectief te bieden op verschillende onderdelen van het weerbaarder en veerkrachtiger maken van de samenleving. Dit omvat onderzoek doen naar een realistisch en gewenst basisniveau; het in kaart brengen van minder zelfredzame groepen en het verkennen van mogelijkheden om weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau te versterken.

Q3 2025: Kamerbrief Maatschappelijke weerbaarheid en militaire paraatheid tegen militaire en hybride dreigingen (proces-brief)

Op 11 juli 2025 is een Kamerbrief verstuurd over de voortgang op het gebied van weerbaarheid. Geconstateerd wordt dat de geopolitieke situatie sterk verandert en de hybride bedreiging groeit. De weerbaarheidsopgave is complex en raakt de hele samenleving. Het opbouwen van kennis en capaciteiten kost tijd, waardoor meer tijd nodig is om tot concrete beleidsinzet te komen. De Kamer ontvangt daarom in het najaar een uitgebreidere brief met vervolgstappen, die worden ingepast binnen de bestaande begrotingskaders en reguliere financiële besluitvorming. Daarnaast wordt aangegeven dat in het najaar van 2025 een meerjarige publiekscampagne start.

Q4 2025: Kamerbrief weerbaarheid en militaire paraatheid tegen hybride en militaire dreigingen (hoe-brief/winterbrief)

Op 12 december 2025 stuurde de Minister van JenV een vervolg op de Kamerbrief van 6 december 2024. Met de brief schetst het demissionaire kabinet de voortgang op de beleidsinitiatieven die in gang zijn gezet om Nederland weerbaarder te maken. Dit langs de zes pijlers van de aanpak en in lijn met de ambities uit de Landelijke Agenda Crisisbeheersing en de Veiligheidsstrategie van het Koninkrijk.

Q1 2026: Regeerakkoord 2026 -2030

In het regeerakkoord staat over het thema weerbaarheid: "Een weerbare samenleving moet "samenredzaam" zijn. "We betrekken daarom de hele samenleving bij veiligheid en crisisbeheersing. Dat begint in buurten en dorpen waar mensen verantwoordelijkheid nemen, voor elkaar zorgen en een beroep op elkaar kunnen doen in geval van nood. De organisatie daarvan draagt bij aan het versterken van onze paraatheid tegen de dreiging van hybride oorlogsvoering en andere crisissituaties." Manieren om dit te gaan doen die worden genoemd zijn:

- Het opzetten van buurtcrisisteams
- Zorgen voor de locaties waar mensen bij crisissituaties terecht kunnen in buurten en dorpen.
- Oprichten van een Gemeenschapsfonds om voorzieningen zoals buurthuizen, verenigingsgebouwen en dorpswinkels te realiseren en te behouden.